QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA

ONOR IMĦALLEF
DR FRANCESCO DEPASQUALE
LL.D. LL.M. (IMLI)

Seduta ta' nhar il-Ħamis
Sitta (6) ta' Ottubru 2022

Rikors Numru 486/2008 FDP

Fl-ismijiet

Lawrence (ID 352257M) u Rita (ID 27760M) konjuġi Spagnol
Pierre Bellizi (ID 34268G)

Vs

Paul Demicoli (ID 488157M)
Kevin Bonnici (ID 557375M)
AIC Joseph Falzon (ID 254150M)
Nick Demicoli Construction Limited (C 17153)
Asfaltar Limited (C 8313)

Il-Qorti:-

1. Rat ir-rikors datat 18 ta' Settembru 2008, li permezz tiegħu r-rikorrenti talbu s-segwenti:

OĠĠETT TAL-KAWŻA

1. *L-atturi konjuġi Spagnol huma s-sidien ta' l-utli dominju tal-garage li huwa fil-livell terran taħt Saint Francis Flats, fi Triq Ramon Perellos, San Pawl il-Baħar u sidien tal-ħwejjeġ u attrezzi tan-negozju maħżuna fl-istess garage waqt illi l-konvenuti huma s-sid tas-sit kontigwu fl-istess triq u dawk li kienu responsabbli għax-xogħolijiet ta' tħammil u tqattigħ li kienu qegħdin isiru fl- istess sit;*

2. *L-atturi konjuġi Spagnol u l-attur Pierre Bellizzi huma wkoll sidien ta' remote controlled vehicles użati fin-negozju tagħhom;*

3. *Il-konvenuti ma ħadmux kif iridu l-arti u s-sengħa, ma ħadux il-prekawzjonijiet meħtieġa u ma ssorveljawx ix-xogħolijiet, u, b'konsegwenza ta' hekk, fit-3 ta' Ġunju 2004 iġġarraf il-fond proprjetà ta' l-atturi, inqered l-istess fond u nqerdu l-ħwejjeġ li kellhom fil-fond u qrib tiegħu, fosthom ħwejjeġ li jużaw fin-negozju tagħhom;*

IR-RAĠUNI TAT-TALBIET

4. *Il-konvenuti huma għalhekk responsabbli għad-danni kbar li ġarrbu u qegħdin iġarrbu l-atturi, kemm minħabba telf materjali kif ukoll telf ta' qligħ min-negozju tagħhom;*

5. *Għalxejn l-atturi, bi protest ġudizzjarju tas-26 ta' Lulju 2004 u b'ittra uffiċjali ta' l-1 ta' Ġunju 2006 sejħu lill-konvenuti biex jersqu għal-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni, u għalhekk kellha ssir din il-kawża.*

TALBIET

JGĦIDU GĦALHEKK. il-konvenuti għala ma għandhiex din il-Qorti:

1. *Tgħid illi l-konvenuti, jew min minnhom, huma responsabbli għad-danni li ġarrbu l-atturi meta ġġarraf il-fond proprjetà ta' l-atturi u l-ħwejjeġ ta' go fih bi ħtija tal-konvenuti;*

2. *Tillikwida d-danni kollha li ġarrbu l-atturi konjuġi Spagnol, kemm telf materjali kif ukoll telf ta' qligħ, bi ħtija tal-konvenuti;*

3. *Tillikwida d-danni kollha li ġarrbu l-atturi konjuġi Spagnol u l-attur Bellizzi flimkien, kemm telf materjali kif ukoll telf ta' qligħ, bi ħtija tal-konvenuti; u*

4. *Tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom, iħallsu lill-atturi d-danni hekk likwidati.*

Bl-imgħax mis-26 ta' Lulju 2004, data tal-protest ġudizzjarju, u bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-protest ġudizzjarju tas-26 ta' Lulju 2004, ta' l-ittra uffiċjali ta' l-1 ta' Ġunju 2006, l-ispejjeż tal-konsult u t-taxxa fuq il-valur miżjud (V.A.T), kontra l-konvenuti li huma minn issa mħarrkin biex jidhru għas-subizzjoni.

2. Rat illi fit-23 ta' Ġunju 2008, l-intimat **Paul Demicoli** laqa' għal dak mitlub billi qajjem is-segwenti difiża:

Dwar il-fatti;

1. *Illi dwar il-fatti premessi mill-atturi fl-ewwel żewġ paragrafi tagħhom l-esponenti jirriservaw il-posizzjoni tagħhom b' dana illi l-atturi għandhom iressqu l-provi meħtieġa biex jippruvaw dak minnhom allegat.*

2. *Illi dwar il-fatti premessi fit-tielet paragrafu tad-dikjarazzjoni attriċi dawn huma kontestati billi l-esponent ma huwiex ħati għall-inċident li seħħ.*

3. *Illi dwar dak dikjarat fir-raba' u l-ħames paragrafi tad-dikjarazzjoni attriċi dawn ma humiex fatti iżda allegazzjonijiet li, da parti tal-esponent huma kontestati.*

Eċċezzjonijiet:

1. *Illi huwa m'għandux jiġi ritenut responsabbli għad-danni reklamati u għalhekk m'għandux jiġi kkundanat iħallas l-ebda danni.*

2. *Illi bla preġudizzju għas-suespost l-eċċipjent kien is-sid tal-fond li fuqu kellhom isiru x-xogħolijiet għal liema xogħolijiet huwa qabbad kuntratturi*

tas-sengħa u liema xogħolijiet saru taħt is-superviżjoni ta' perit arkitett u bil-permessi kollha meħtieġa bil-liġi;

3. *Illi bla preġudizzju għas-suespost id-danni huma kontestati;*

4. *Illi t-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiċu miċħuda bl-ispejjeż kontra l-atturi;*

5. *Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.*

3. Rat illi fit-2 ta' Lulju 2008, **Kevin Bonnici** u s-soċjeta' **Asfaltar Limited** laqgħu għal dak mitlub billi qajjmu s-segwenti difiżi:

   1. *Illi fil-meritu l-eċċipjenti ma kellhom ebda responsabbilita' għall-inċident meritu tal-kawża.*

   2. *Illi l-atturi għandhom jipprovaw d-danni kollha minnhom riklamati; B'mod partikolari għandhom jipprovaw l-eżistenza tal-oġġetti illi allegatament kienu jinsabu fil-fond tal-awtriċi tagħhom, l-valur tal-istess u l-fatt illi l-imsemmija oġġetti intilfu jew ġew danneġġjati bħala konsegwenza tal-inċident. Huma għandhom ukoll juru illi huma għamlu dak raġonevolment possibbli sabiex jevitaw d-danni ulterjuri, kif obbligati illi jagħmlu skond il-Liġi.*

   3. *Illi di piu l-korp ta' bini illi minnha kienet tifforma parti l-propjeta' tal-atturi ma kienx erett skond is-sengħa u l-arti.*

   4. *Illi l-atturi (il-konjuġi Spagnol u Pierre Bellizzi) jidhru illi qegħdin jakkumulaw il-pretenzjonijiet tagħhom għar-riżarċiment tad-danni f'talba waħda daqslikieku tali kreditu huwa wieħed solidali. Tali solidarjeta', talvolta teżisti għandha tiġi spjegata u pprovata.*

   5. *Salvi eċċezzjonijiet oħra.*

4. Rat illi fit-3 ta' Lulju 2008, l-intimat l-**Perit Joseph Falzon** laqa' għal dak mitlub billi qajjem is-segwenti difiżi:

   1. *Illi it-talbiet attriċi kif diretti kontra tiegħu għandhom jiġu miċħuda billi huma mhux responsabbli għall-inċident in kwistjoni u għad-danni konsegwenzjali kif jiġi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża.*

   2. *Illi di piu, u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-blokk tal-bini illi minnha kien jifforma parti l-garage tal-awtriċi ma kienx mibni skond is-sengħa u l-arti.*

   3. *Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, id-danni riklamati mill-atturi huma kkontestati.*

   4. *Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri li jistgħu jitressqu skond il-Liġi.*

5. Rat illi s-soċjeta' **Nick Demicoli Construction Co Limited** ġiet notifikata fit-12 ta' Ġunju 2008 (fol 16 tergo), iżda ma daħħlet ebda risposta.

6. Rat illi fil-15 ta' Lulju 2008, tqabbad il-**Perit Alan Saliba** sabiex jirrelata dwar il-każ.

7. Rat in-nota tar-rikorrenti ppreżentata fil-11 ta' Novembru 2009, b'sensiela ta' dokumentazzjoni u ritratti (fol 62 sa 118).

8. Rat id-dokumentazzjoni ippreżentati mill-Perit Alan Saliba, miġbura quddiemu waqt fil-qadi tal-inkariku tiegħu, illi jikkonsistu fis-segwenti: (fol 164 sa 757)

1. CP1 - Xhieda ta’ **PC1261 Charles Pace** tat-23/02/2006.
2. CP1 - Xhieda ta’ PC1261 Charles Pace tat-23/02/2006.
3. CP2 - Xhieda ta’ PS1261 Charles Pace tal-11/01/2007.
4. CP3 - Sett ta’ 68 ritratt.
5. DS1 - Mandat t’arrest tat-28/06/2005.
6. HZ1 - Rapport tal-**Perit Hector Zammit** ta’ Ottubru 2004.
7. HZ2 - Xhieda tal-Perit Hector Zammit tat-22/11/2007.
8. JM1 - Rapport ta’ l-**ISpettur Joseph Mercieca**.
9. Nota ta’ Lawrence Spagnol b’ Dokument LSI sa LS28 annessi.
10. LS29 - Quotation tat-28/02/2011.
11. LS30 - Prospett fl-ammont ta’ €82,207.57 bi quotations.
12. LS31 - Prospett ta’ €859,281.76 spejjeż.
13. LS1 - Ċertifikati tal-insurance tal-vetturi.
14. LS2 - Ċertifikati tal-insurance tal-vettura HAS265.
15. MC1 - Rapport tal-**Perit Mario Cassar**.
16. PB1-PB6 - Eyeball ROV System specifications.
17. PB7 - Invoice tal-15/01/2004.
18. PB8 - Invoice tat-13/04/2004.
19. PB9 - Prezzijiet tal-Underwater Equipment ta’ Ottubru 2009.
20. PB10 - Invoice tad-19/07/2006.
21. PB11 - Prequalification Document.
22. PB12 - Skeda ta’ Rati tas-16/04/2009.
23. PC1 - Xhieda ta’ **Peter Cordina** tal-11/01/2007.
24. PHZ1 - Xhieda tal-Perit Hector Zammit tal-11/01/2007.
25. PMC1 - Xhieda tal-Perit Mario Cassar tat-23/02/2006.
26. PMC2 - Xhieda tal-Perit Mario Cassar tat-02/04/2008.
27. PS1 - Xhieda tal-**Assistent Kummissarju Paul Sammut** tal-11/01/2007.
28. PS2 - Xhieda tal-Assistent Kummissarju Paul Sammut tas-27/02/2007.
29. PS1184 - Xhieda ta’ **PS1184 Patrick Grech** tat-23/02/2006.
30. PS1184A-F - 6 Ritratti.
31. PS1184G - Relazzjoni ta’ PS1184 Patrick Grech.
32. SJM1 - Xhieda ta’ Spettur Joseph Mercieca tat-23/02/2006.
33. SJM2 - Xhieda ta’ Spettur Joseph Mercieca tat-02/04/2008.
34. TG1 - Xhieda ta' **Tarcisio Galea** tat-23/02/2006.
35. DEQ - Kopja tal-Proċess fil-Qorti tal-Appell Kriminali Numru 387/09 fl-ismijiet “*Il- Pulizija vs Kevin Bonnici, Paul Demicoli u Paul Magro*.”

36. Rat id-dokumentazzjoni eżebita mill-Perit Alan Saliba fil-25 ta’ April 2013, minnu miġbura waqt seduti, li kienu jikkonsistu fl-atti tal-Inkjesta kif ukoll dawk ta’ quddiem il-Maġistrati bħala Qorti Istruttorja u xhieda tar-rappreżentant tal-MEPA: (fol 765 – 1450)

37. Rat id-dokumentazzjoni eżebiti mill-Perit Alan Saliba fl-20 ta’ Jannar 2015, minnu miġbura waqt seduti, li kienu jikkonsistu fl-affidavit ta’ **Pierre Bellizzi**, serje ta’ invoices kif ukoll dokumentazzjoni relatati mal-Kunsill Lokali ta’ San Pawl il-Baħar. (fol 1468 – 1504)

38. Rat id-dokumentazzjoni ppreżentati mir-rikorrent fid-9 ta’ Frar 2015 ossija s-segwenti: (fol 1506 sa 1539)

Dok. LS:	Affidavit ta' **Lawrence Spagnol**
Dok. RS:	Affidavit ta' **Rita Spagnol**
Dok. MS:	Affidavit ta' **Mathew Spagnol**
Dok. JM:	Affidavit ta' **Joseph M. Meli**
Dok. JM 1:	Affidavit addizzjonali ta' Joseph M. Meli
Dok. LM:	Affidavit ta' **Loreto Meilak**
Dok. CC:	Affidavit ta' **Carmelo Cassar**
Dok. PC:	Affidavit ta' **Peter Cilia**
Dok. JC:	Affidavit tal- **Perit Joseph Cuschieri**
Dok. RP:	Affidavit ta' **Rudolph Pace**
Dok. MW:	Affidavit ta' **Marika Van Venetian**
Dok. CT:	Affidavit ta' **Charles Tanti**
Dok. CP2:	Affidavit ta' **Charles Pace**
Dok. GMS:	Affidavit ta' **Gino Mule Stagno**
Dok. MDMS:	Affidavit ta' **Marie Diane Mule Stagno**
Dok. PRT:	Protest datat 26/07/2004
Dok. ITUF:	Ittra Uffiċċjali Numru 1887/06 datata 01/06/2006
Dok. INIB:	Mandat ta' Inibizzjoni Numru 1140/11 datat 17/08/2011

39. Rat id-dokumentazzjoni ppreżentata mill-Perit Alan Saliba fid-9 ta' Novembru 2015, minnu miġbura waqt is-seduti, konsisteni fl-affidavit ta' Pierre Bellizzi b'dokumentazzjoni, kif ukoll traskrizzjoni tas-seduti kollha mizmuma mill-Perit Tekniku. (fol 1556 – 1686)

40. Rat id-dokumentazzjoni eżebiti mir-rikorrent fil-25 ta' Novembru 2015 konsisti b'dokumentazzjoni tal-assikurazzjoni ta' Dinghi u żewġt vetturi kif ukoll Audited Accounts tad-ditta CDMS għas-sena 2009.

41. Rat id-dokumentazzjoni eżebiti mill-Perit Alan Saliba fis-26 ta' Ottubru 2016, miġbura waqt is-seduti, konsistenti f'varji ritratti kif ukoll l-affidavit tal-intimat **Perit Joseph Falzon**. (1743 sa 1781)

42. Rat illi fit-3 ta' Ottubru 2017, il-Perit Tekniku Alan Saliba talab li jiġi sostitwit minħabba f'kariga pubblika minnu assunta.

43. Rat illi fit-12 ta' Diċembru 2017, il-Perit Alan Saliba ippreżenta l-inkartament li kien fadal għandu.

44. Rat illi fid-9 ta' Jannar 2018, tqabbdet il-**Perit Marie Louise Caruana Galea** bħala Perit Tekniku.

45. Rat id-dokumentazzjoni eżebita mir-rikorrent fid-9 ta' Lulju 2018, ossija Income Tax returns ta' Pierre Bellizzi.

46. Rat illi dina l-Qorti, kif komposta, ħadet konjizzjoni tal-atti fit-22 ta' Ottubru 2019.

47. Rat l-affidavit ta' Pierre Bellizzi ppreżentat fis-6 ta' Novembru 2019. (fol 1983)

48. Rat is-sentenza eżebita mill-intimat fis-17 ta' Novembru 2019 fl-ismijiet ***Paul Demicoli vs Ministeru tal-Politika Soċjali*** datata 12 ta' Lulju 2019. (fol 2022)

49. Rat ir-relazzjoni tal-espert Ġudizzjarju l-Perit Marie Louise Caruana Galea maħlufa fit-30 ta' Settembru 2020. (fol 2076 sa 2165)

50. Rat id-domandi in eskussjoni ta' l-intimat Demicoli ppreżentati fit-3 ta' Diċembru 2020 (fol 2171) u risposti mill-Perit Tekniku bil-miktub fit-2 ta' Frar 2021. (fol 2175)

51. Rat illi fl-4 ta' Frar 2021, il-partijiet talbu li jagħmlu domandi in eskussjoni orali.

52. Semgħet l-eskussjoni tal-Perit Marie Louise Caruana Galea illi saret fit-13 ta' April 2021.

53. Rat illi fit-18 ta' Mejju 2021, il-partijiet għarrfu lill-Qorti illi kienu ressqu l-provi kollha, kemm fuq responsabbilta' kif ukoll fuq id-danni pretiżi.

54. Rat illi fit-18 ta' Mejju 2021, il-partijiet talbu jagħmlu domandi ulterjuri in eskussjoni.

55. Semgħet l-eskussjoni tal-Perit Marie Louise Caruana Galea illi saret fit-23 ta' Ġunju 2021.

56. Rat illi fit-23 ta' Ġunju 2021 ġie dikjarat illi ma kienx hemm aktar provi u li l-kawża setgħet titħalla għas-sottomissjonijiet finali.

57. Rat is-sottomissjonijiet finali tar-rikorrenti ppreżentati fis-16 ta' Diċembru 2021.

58. Rat is-sottomissjonijiet finali tal-Perit Joseph Falzon ippreżentati fl-14 ta' Frar 2022.

59. Rat is-sottomissjonijiet ta' Paul Demicoli ppreżentati fl-14 ta' Frar 2022.

60. Rat is-sottomissjonijiet ta' l-intimati Asfaltar Limited u Kevin Bonnici, ippreżentati fl-20 ta' Mejju 2022.

61. Rat illi fil-25 ta' Mejju 2022 il-kawża ġiet differita għas-sentenza.

Fatti tal-każ

62. Jirriżulta illi r-rikorrenti, konjuġi Spagnol, huma sidien ta' garage, li kien jinsab fuq ground level, ġewwa blokk ta' appartamenti bl-isem ta' St. Francis Flats, Triq Ramon Perello, San Pawl il-Baħar filwaqt illi Lawrence Spagnol u Pierre Bellizzi kellhom negozju ta' *remote controlled vehicles* li jintużaw taħt il-baħar. Jirriżulta illi l-konjuġi Mule' Stagno, mhux parti tal-proċeduri odjerni, kienu s-sidien ta' żewġ flats li jinsabu fuq l-garage ta' Spagnol.

63. Jirriżulta illi l-intimat Paul Demicoli huwa s-sid ta' plot li jinsab bejn il-blokk magħruf bħala Hal Mann Court u l-blokk fejn kien hemm il-garage tar-rikorrenti, magħruf bħala St. Francis Court, liema plot, madwar seba' snin qabel l-akkadut, kien ġia tħammel sa ċirka sular taħt it-triq, bil-pedamenti taż-żewġ blokok mikxufin, iżda, għal ħafna snin, tħalla abbandunat peress illi ma kien hemm ebda xogħolijiet qed isiru fih.

64. Jirriżulta illi l-ħajt tal-blokk fejn kien hemm il-garage tar-rikorrenti, ossija dawk magħrufa bħala St. Francis Flats, kien faċilment viżibbli tant li kien jidher li kien mibni fuq suletta tal-konkos li kien imqiegħed fuq blat magħruf bħala 'turbazz' li kien jidher ċarament taħtu.

65. Jirriżulta illi f'April tas-sena 2004, l-intimat Paul Demicoli, li xogħlu huwa ta' kuntrattur, beda jagħmel xogħolijiet ġewwa tali plot, u qabbad il-bennejja tiegħu, Charles Tanti u John Baptist Hili, sabiex jibdew xogħolijiet ta' bini ta' garaxx kbir u maisonettes fuqu.

66. Jirriżulta illi, il-plot kien soġġett għall-Enforcement Notice tal-Planning Authority minħabba fl-istat tal-abbandun tal-plot, u għalhekk l-intimat Demicoli kien qabbad lis-soċjeta' Asfaltar Limited sabiex inaddaf l-imbarazz illi kien hemm fuq is-sit, sabiex ikun jista' jibda x-xogħol ta' bini tal-plot innifsu.

67. Jirriżulta illi, qabel ma sar ix-xogħol ta' tindif, Paul Magro, rappreżentant tas-soċjeta' Asfaltar, hekk kif mar fuq il-post, aċċetta illi jagħmel xogħol ta' tindif, iżda rrifjuta illi jagħmel xogħol fuq il-ħajt tal-blokk ta' flats St. Francis Flats bil-JCB, peress illi kien għarraf lill Demicoli li l-blat, skond hu, kien jidher artab u dgħajjef, u għarraf lil Demicoli illi dak kellu jsir bl-idejn.

68. Jirriżulta illi s-soċjeta' Asfaltar Limited sussegwentement bagħtet lil żewġ impjegati tagħha, Kevin Bonnici u Victor Muscat, sabiex jagħmlu xogħolijiet ta' tindif, illi dam għaddej madwar ġurnata u nofs, mingħajr ma għamlu xejn fuq il-ħajt tal-blokk ta' St. Francis Flats.

69. Jirriżulta illi wara li sar tali tindif, l-bennejja ta' Paul Demicoli bdew jaħdmu billi bdew itellgħu l-ħajt tal-plot li tmiss mat-triq, bil-materjal lilhom pprovdut minn Demicoli, liema xogħol ħa madwar erbat' ijiem b'kollox.

70. Jirriżulta illi nelfrattemp, il-perit ta' Paul Demicoli, ossija il-Perit Joseph Falzon, kien mar fuq is-sit, u għarraf lill bennejja sabiex jagħmlu xogħol ta' pilastri fuq il-ħajt tal-binja faċċata dik tar-rikorrenti, ossija fuq il-ħitan ta' *Hal Mann Courts*. Ma tahom ebda struzzjonijiet oħra filwaqt illi ndika li ma kellu jsir ebda xogħol fuq il-ħajt ta' St. Francis Flats.

71. Jirriżulta illi, sussegwentement, waqt li kien qed isir tali xogħol mill-bennejja, Demicoli reġa' kellem lill Asfaltar Limtied sabiex jibgħatlu inġenji biex inaddaf aktar il-plot, u għal dan il-għan Paul Magro reġa' bagħat lil Kevin Bonnici bil-makkinarju 'JCB' bil-ħsieb illi dana ser inaddaf il-materjal li tneħħa mill-bennejja b'idejhom, u infatti għarraf lil Bonnici li Demicoli w il-benneja, ħaddiema tiegħu, kienu ser jgħidulu x'għandu jagħmel f'aktar dettall.

72. Jirriżulta illi dakinhar li mar Bonnici, ossija filgħodu tal-ġurnata fatali tat-3 ta' Ġunju 2004, Demicoli kellem lil Bonnici u għarrfu li, apparti li jnaddaf il-plot, huwa kellu jqatta' ossija "*jittrimmja*" is-suletta tal-konkos illi kienet taħt il-ħajt tal-blokk ta' St. Francis Flats u li kienet qiegħda tisporġi 'l barra fuq il-plot tiegħu, kif ukoll "*jittrimmja*" l-blat li kien hemm taħt is-suletta, sabiex ikun jista' eventwalment itella' ħajt imiss mal-ħajt tas-St Francis Flats.

73. Jirriżulta illi Kevin Bonnici mexa fuq l-istruzzjonijiet mogħtija lilu minn Paul Demicoli, u pproċeda biex iqatta' ż-żejjed tas-suletta kollha kif ukoll ittrimmja i-blat taħt is-suletta biex qatta' ħafna miż-żejjed illi kien hemm bejn il-plot ta' Demicoli u l-ħajt ta' St. Francis Flats, kif kien għarrfu li kellu jagħmel Demicoli.

74. Il-Perit Joseph Falzon ma ntalabx jiġi fuq il-post waqt li tali xogħolijet kienu qed isiru filwaqt illi l-benneja baqgħu għaddejjin jaħdmu fuq il-ħajt ta' ma' Ħal Mann Court peress illi, skond huma, d-direzzjonijiet tax-xogħol kien jagħtihom biss Demicoli. Jidher ukoll illi Kevin Bonnici ma' kkomunikax ma' Paul Magro tal-Asfaltar Limited, dwar ix-xogħol li kien intalab jagħmel minn Demicoli.

75. Jirriżulta illi hekk kif Bonnici spiċċa jqatta' s-suletta kollha kif ukoll il-blat taħt l-istess suletta tal-ħajt ta' St. Francis Block, huwa telaq 'l hemm, filwaqt illi l-bennejja Tanti u Hili baqgħu jaħdmu ftit ieħor u telqu għal ħabta tas-2pm.

76. Ftit tal-ħin wara, sfortunatament, ġara illi l-binja ta' St. Francis Block, fejn Kevin Bonnici kien qiegħed jaqta' s-suletta u l-blat fuq struzzjonijiet ta' Paul Demicoli, iġġarraf kollu, bir-riżultat illi mietu żewġ persuni, ossija Maria Dolores Zarb u Nadezda Vavilova, li kienu qegħdin fil-flat ta' fuq il-garage, filwaqt illi r-rikorrenti tilfu l-affarijiet kollha illi kellhom ġewwa l-garage.

Responsabbilta'

77. Jirriżulta illi din il-Qorti, bħala parti mill-eżami u konsiderazzjonijiet tax-xhieda u provi prodotti, qabbdet lill-Perit Teknkiku Alan Saliba sabiex jirrelata dwar reponsabbilta' u danni u sussegwentement, fuq talba ta' l-istess Perit Alan Saliba minħabba f'inkariku pubbliku mogħti lilu uffiċjalment, tqabbdet il-Perit Arkitett Marie Louise Caruana Galea sabiex tirrelata dwar il-każ flok il-Perit Alan Saliba.

78. Jirriżulta illi fid-difiża tagħhom, l-intimati kollha, għajr għas-soċjeta Nick Demicoli Construction Company Limited, illi baqgħet qatt ma ppreżentat eċċezzjonijiet, lkoll irrinegaw ir-reponsabbilta' tagħhom għall-akkadut:

   a. L-intimat Paul Demicoli saħaq illi huwa kien biss sid tal-plot w ix-xogħol sar mill-bennejja minnu mqabbda u għalhekk ma kienx responsabbli għal dak li għamlu l-bennejja taħt id-direzzjoni tal-Perit Falzon.

   b. Asfaltar Limited u Kevin Bonnici saħqu illi huma ma kinux responsabbli ta' dak li ġara u saħqu illi l-ħajt ma kienx mibni skond is-sengħa u l-arti.

   c. Il-Perit Joseph Falzon, filwaqt illi qal li ma kienx responsabbli u ma kienx involut fix-xogħol li kien qed isir, saħaq illi l-bini ta' St Francis Flats ma kienx mibni skond is-sengħa u l-arti.

79. Jirriżulta illi l-Perit Arkitett espert tal-Qorti, il-Perit Marie Louise Caruana Galea, fir-rapport finali tagħha, dwar <u>**responsabbilta'**</u>, waslet għas-segwenti konklużjonijiet abbażi ta' osservazzjonijiet varji, fejn qalet is-segwenti:

> ***10.01 Illi fl-opinjoni tal-esponenti, il-bini ikkollassa għax ittieħdet id-deċiżjoni li titqatta' s-suletta u jitneħħa l-materjal ta' taħtu biex jinġab 'flush' ma' wiċċ l-appoġġ. It-tqattigħ ta' suletta kien ta' madwar 9"-18", liema tqattigħ sar bil-musmar tal-JCB għat-tul tal-plot li kien ċirca 24.5m, eskluż il-parti tal-parapett u tal-bitħa ta' wara. Dan it-tqattigħ tas-suletta flimkien mat-tneħħija ta' materjal bil-'JCB', liema materjal kien deskritt bħala 'turbazz' li ma kienx blat sod u li seta' jitqatta' bil-fis għal-għoli ta' 5 filati u wisgħa ta' 2 piedi , wasal biex iddestabilizza l-ħajt, li sa dakinhar tal-***

***inċident, kien strutturalment stabbli u li kien qed jerfa' l-piżijiet vertikali tal-binja St Francis Flats u kien soġġett għall-irdim għoli tal-pedament ta' ċirca 10/11-il filata jagħfas fuqu minn naħa ta' St Francis Flat* (Ritratt Dok PD2).**

10.02 Illi l-konvenut Paul Demicoli kien intiż fuq il-fatt li t-tafal huwa suxxettibbli għall-elementi speċifikament għaċ-ċikli ta' tnixxif u tixrib ta' tafal meta jkun espost. Dan għaliex waqt li kien qiegħed fil-kawża tal-Qorti fis-sena 1995 hu kien talab, tramite l-Avukat tiegħu, biex l-Qorti taħtar perit biex jieħu konjizzjoni tal-periklu li kienet qiegħda tippreżenta din l-ixkaffa ta' ċirca tlett filati turbazz/tafal li kien hemm fis-sit, liema xkaffa ta' sotterran kienet inkixfet minn persuna mqabbda minnu stess wara li kien għamel il-konvenju.

10.03 Illi meta mistoqsi mill-uffiċċjal investigattiv kemm kellu jżomm distanza 'il bogħod mill-appoġ waqt l-iskavar, Paul Demicoli irrispondih żewġ piedi u nofs li hija dak il-kejl imsemmi fil-Kodiċi Ċivili.

10.04 Illi l-esponenti osservat li waqt ix-xhieda tiegħu Paul Demicoli jitfa' r-responsabbilta' tas-sit fuq il-bennej u l-perit u jgħid darba darbtejn li hu kien sempliċiment jipprovdi l-inġenji, għodda u materjal. Id-deċiżjonijiet kien iħallihom jittieħdu bejn il-bennej tal-fiduċja tiegħu John Hili u l-Perit Falzon. Saħansitra kien jgħaddi l-pjanti lil Hili u jħalli lilu jiddilja mal-perit.

10.05 Illi għalkemm Paul Demicoli jgħid li hu ma kellu xejn x'jaqsam mad-deċiżjonijiet li jittieħdu fuq is-sit, diversi xhieda fl-atti juru stampa ferm differenti. Charles Tanti fil-fatt jagħmel kumment li dakinhar qabel l-inċident kien mar fuq is-sit xi 3/4 darbiet u kien hu li ħalla risposta magħhom li kellu jmur xi ħadd minn tal-Asphaltar bil-JCB biex jitrimmja s-suletta u jnaddaf l-ixkaffa ta' turbazz biex iġibu 'flush' mal-pedament. Demicoli ma jaqbilx ma' din ix-xhieda u jgħid li dawk l-istruzzjonijiet kien tahom il-Perit Falzon lil Battist u peress li Battist ma riedx iqatta' dak it-tul kollu ta' ħajt allura ġablu l-JCB biex iqatta' din l-ixkaffa. **<u>L-esponenti tiddelinja li din hija deċiżjoni maġġuri fuq sit ta' kostruzzjoni għax tikkonċerna proprju ħajt appoġġ fejn naħa waħda minnhom hemm struttura li qed isserraħ fuq dan il-ħajt, dan il-pedament, u allura tmur ferm lil hinn minn dak li ġie nnotat u deskritt f'para 10.04, li l-konvenut Demicoli jallega li ma kellux responsabbilta' tas-sit.</u>**

10.06 Illi kieku dak deskritt f'para 10.04 huwa minnu u ċioe' li Paul Demicoli mexa fuq l-istruzzjonijiet tal-perit, l-esponenti isaqsi għalfejn ma reġax ikkonsulta mal-perit meta Battist urieh biċ-ċar li ma riedx iqattgħu b'idejh? Kif kien lest li jqatta' din l-ixkaffa meta nkwieta tant fuq il-fatt li kien qed jinxef u jitfarfar f'dawk it-tmien snin li kien il-Qorti (vide para 10.02)? Kif iddeċieda jqatta' fid-distanza mandatorja ta' skavar minn ħajt ta' appoġġ meta hu kien konsapevoli ta' din id-distanza mniżżla fil-Kodiċi Ċivili (vide para 10.03)? Mhux talli tħalla li titqatta' din l-ixkaffa iżda hu kien il-persuna li organizza li jġib l-inġenji biex issir billi staqsa lil Paul Magro biex jibgħatlu l-JCB.

10.07 Illi punt ieħor importanti li ħareġ mix-xhieda huwa li l-ewwel laqgħa li kellu ma' Paul Magro kien xahar u nofs qabel l-akkadut inċident, fix-xahar ta' April. Dakinhar il-Perit Falzon kien lanqas resaq lejn is-sit għax

dan kien mar hemm f'nofs Mejju. Nonostante Paul Demicoli kellu viżjoni ċara ta' x'ried jagħmel fuq il-ħajt tal-appoġġ dakinhar għax staqsa lil Paul Magro biex jittrimmja s-suletta tal-konkos u l-ixkaffa turbazz/tafal ta' taħtha. Għalkemm Demicoli jinnega li sar id-diskors, dan ġie kkonfermat minn Victor Muscat fix-xhieda tiegħu. Ix-xhieda tal-lavrant Kevin Bonnici ma ġietx ikkonsidrata mill-esponenti minħabba raġunijiet spjegati f'para 8.36.

10.08 Illi l-esponenti tiġbed l-attenzjoni fuq it-tieni lagħqa li jiddeskrivi Paul Demicoli fix-xhieda tiegħu li kellu mal-Perit Falzon. Din il-laqgħa hija importanti għax hija proprju f'din il-laqgħa, li skont hu, ra l-Perit Falzon ikellem lil John Hili u jispjegalu x'kellu jsir fuq il-ħajt appoġġ. Skont ix-xhieda ta' Demicoli din il-laqgħa kienet jumejn jew tlieta qabel l-inċident. Illi din il-laqgħa fejn kien preżenti Paul Demicoli u l-Perit Falzon ma toħroġ imkien aktar fix-xhieda ħlief f'tiegħu. Il-Perit Falzon vera jsemmi li hu mar tlett ijiem qabel l-inċident biex jitkellem fuq ix-xogħol tan-naħa ta' Hal Mann Court iżda jgħid ukoll li Paul Demicoli ma kienx preżenti dakinhar.

10.09 Illi l-esponenti tiġbed l-attenzjoni wkoll għall-ewwel laqgħa fuq is-sit li seħħet bejn Paul Demicoli, il-Perit Falzon, iż-żewġ bennejja John Hili u Charles Tanti, kif ukoll id-draughtsman tal-Perit Falzon, Kenneth Micallef. Din il-laqgħa fuq is-sit saret għall-ħabta ta' nofs Mejju u kien hemm konsistenza ta' qbil fuqha fix-xhieda inkluż minn Paul Demicoli stess.

10.10 Illi fix-xhieda tiegħu in kontro-eżami, Paul Demicoli jgħid li hu mal-Perit Falzon kien iltaqa' miegħu darba biss għaldaqstant, l-esponenti tasal għal konklużjoni ibbażata mix-xhieda tal-Perit Falzon u x-xhieda ta' Paul Demicoli stess li fit-tieni laqgħa li saret tlett ijiem qabel l-inċident Paul Demicoli ma kienx preżenti u sussegwentement mhux minnu li ra lill-Perit Falzon jiddiskuti u jispjega lil Battist x'kellu jsir fuq il-ħajt tal-appoġġ.

10.11 Illi għaldaqstant l-esponenti tikkonkludi li d-deċiżjoni li jitqatta' l-ħajt kienet ittieħdet minn Paul Demicoli biss u kontra l-parir li kien tah il-Perit Falzon, fejn ġimgħa qabel l-inċident kien qallu biex ma jmissux il-ħajt tal-appoġġ, kif ukoll kontra l-parir ta' Paul Magro li kien ġibidlu l-attenzjoni li t-turbazz/tafal kien dgħajjef u tah il-parir biex jirfdu. Il-fatt li xahar u nofs qabel l-inċident id-diskors ta' dan it-tqattiegħ kien sar jindika li Paul Demicoli kellu idea ċara ta' kif kien ser jipproċedi t-tindif ta' dak il-ħajt tal-appoġġ u li meta sab reżistenza li dan isir bl-idejn iddeċieda li jġib il-JCB.

10.12 Illi fl-opinjoni tal-esponenti, l-konvenut Paul Magro mhuwiex responsabbli tal-akkadut inċident u dan għaliex mix-xhieda ta' Victor Muscat joħroġ ċar li Paul Magro verament kien irrifjuta x-xogħol ta' trimming u li kien qallu biex jirfed il-ħajt. L-esponenti tikkonkludi li t-tieni darba li bagħat il-JCB għalhekk, Magro kien konvint li dan kien ser jibgħat il-lavrant tiegħu biex ineħħi t-turbazz li jkun inqala' bl-idejn u xejn aktar hekk kif kienu ftehmu l-ewwel darba u kif ikkonfermalu l-konvenut Demicoli fit-telefonata meta staqsieh jekk rifidx il-ħajt.

10.13 Illi għalkemm id-deċiżjoni ta' tqattiegħ sar minn Paul Demicoli, it-tqattiegħ per se sar minn Kevin Bonnici u għaldaqstant jerfa' element ta'

responsabbilta' wkoll. Hu stess jgħid li ma kienx ilu f'dak ix-xogħol u allura, fl-opinjoni tal-esponenti, meta mar fuq il-lant u ra li l-bennejja għaddielu r-risposta li kellu jqatta' s-suletta u jnaddaf it-turbazz ta' taħt din is-suletta biex iġibhom flush mal-ħajt tal-appoġġ, liema xogħol kien differenti minn dak li bagħtu jagħmel l-Imgħallem tiegħu, allura fl-opinjoni tal-esponenti, f'dak l-istant kellu r-responsabbilta' li jiċċara dan mal-Imgħallem tiegħu qabel ma jibda' jaħdem fuq il-lant tax-xogħol.

10.14 Illi l-esponenti bħala parti mill-inkarigu tagħha, ġiet mitluba minn din l-Onorabbli Qorti biex tieħu konjizzjoni tas-sentenza mogħtija fil-Qorti tal-Appell fl-ismijiet 'Paul Demicoli vs Ministru tal-Politika Soċjali, Segretarju Permanenti fil-Ministeru tal-Politika Soċjali, u l-Avukat Ġenerali'.

10.15 Illi l-esponenti tikkwota mis-sentenza tal-Qorti tal-Appell li "t-talba kien appell tal-konvenuti minn sentenza mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fis-16 ta' Jannar 2018 li biha sabet li fil-ħruġ tar-Regolamenti tal-2004 dwar il-Post tax-Xogħol (Bżonnijiet Minimi tas-Saħħa u s-Sigurta' tax-Xogħol f'Siti ta' Kostruzzjoni) {L.S. 424.29 jew 'ir-Regolamenti'} magħmula bis-saħħa tal-Avviż Legali numru 281/04 il-ministru konvenut mar lil hinn mis-setgħat mogħtijin mill-Att prinċipali meta fit-tifsira tal-kelma 'klijent' idaħħal ukoll min ikun sid tal-post fejn ikunu qegħdin isiru xogħolijiet ta' bini, u kull fejn, fl-imsemmija Regolamenti, hemm deposizzjonijiet li jitfgħu responsabbilta' fuq sidien ta' postijiet bħal dawk għall-għanijiet tal-istess Regolamenti. L-ewwel qorti għalhekk iddikjarat illi, safejn ħolqu responsabbilta' fuq sidien ta' postijiet fejn ikunu qegħdin isiru xogħolijiet, dawk ir-Regolamenti ma jiswewx'.

10.16 Illi din l-Onorabbli Qorti tal-Appell fis-sentenza mogħtija minnha fit-12 ta' Lulju 2019 tgħid li "taqbel mal-ewwel qorti illi t-talbiet tal-attur għandhom jintlaqgħu, bil-preċiżazzjoni illi d-disposizzjonijiet impunjati jitqiesu li ma jiswewx biss fejn ifittxu li jolqtu lil 'sidien, okkupanti jew possessuri li għalihom ikun qed isir ix-xogħol minbarra fil-każ fejn għodod, materjal jew tagħmir ikun provdut minnhom, dwar xi difetti li dan l-apparat jista' jkollu, liema difetti jkunu magħrufa u ma ġewx indikati, jew li setgħu ikunu magħrufa' u bil-preċiżjoni wkoll, ġia magħmula mill-ewwel qorti, li ma hija tingħata ebda deċiżjoni dwar jekk l-attur jintlaqatx jew le bir-Regolamenti.

10.17 Illi l-esponenti, għalkemm ħadet konjizzjoni ta' din is-sentenza, mhux ser ikollha impatt fuq il-konklużjonijiet tagħha u dan għaliex l-ewwelnett is-sentenza stess tippreċiża li mhux qed tieħu deċiżjoni jekk l-attur (Demicoli) jintlaqatx minn dawn ir-Regolamenti u t-tieni nett in-nuqqas ta' notifikazzjoni permess ta' applikazzjoni lill-Awtorita' tas-Saħħa u Sigurta' qabel ma nbeda xogħol ta' kostruzzjoni fuq is-sit mertu tal-kawża hija materja ta' natura legali u mhux teknika.

80. Rat illi l-partijiet kellhom okkażjoni illi jagħmlu domandi in eskussjoni, kemm bil-miktub, kif ukoll oralment, lill-Perit Tekniku, f'diversi seduti, iżda l-konklużjonijiet ta' responsabbilta' tal-Perit Tekniku ma' nbidlux, ossija illi Paul Demicoli kien primarjament responsabbli għall-akkadut stante illi għażel illi jqatta' s-suletta tal-ħajt diviżorju w il-blat tafli taħtu kontra l-parir tal-Perit Falzon kif ukoll ta' Paul Magro,

filwaqt illi Kevin Bonnici għandu jerfa' parti mir-responsabbilta' stante illi għażel illi jagħmel xogħol lilu indikat minn Paul Demicoli flok ma għamel ix-xogħol msemmi lilu mill-imgħallem tiegħu, Paul Magro.

81. Tirrileva illi fis-sottomissjonijiet ta' l-abbli difensuri tiegħu, Paul Demicoli jinsisti illi huwa ma jista' qatt jinstab responsabbli tal-akkadut, peress illi jinsisti illi huwa kien biss sid tal-post u kienu l-bennejja, li l-Qorti tosserva qatt imsejħa fil-proċeduri odjerni, w il-Perit Falzon, li kienu responsabbli tal-akkadut.

82. Din il-Qorti tosserva illi Demicoli, in sostenn tat-teżi tiegħu, jagħmel referenza għad-deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell deċiża fit-12 ta' Lulju 2019 fil-kawża minnu intavolata **Paul Demicoli v. Ministru tal-Politika Soċjali, Segretarju Permanenti fil-Ministeru tal-Politika Soċjali, u l-Avukat Ġenerali (Rikors Ġuramentat 2/2010)**, u jikkontendi illi tali deċiżjoni tikkonferma li, bħala sid, ma jista' qatt jinstab responsabbli.

83. Tirrileva, madanakollu, illi l-Qorti tal-Appell qalet is-segwenti:

> *Id-disposizzjonijiet impunjati (ossija ir-Regolamenti tal-2004 dwar il-Post tax-Xogħol (Bżonnijiet Minimi tas-Saħħa u s-Sigurta tax-Xogħol f'Siti ta' Kostruzzjoni)– LS 424.29) jitqiesu li ma jiswewx biss fejn ifittxu li jolqtu lil "sidien, okkupanti jew possessuri li għalihom ikun qed isir ix-xogħol minbarra fil-każ fejn għodod, materjal jew tagħmir ikun provdut minnhom, dwar xi difetti li dan l-apparat jista' jkollu, liema difetti jkunu magħrufa u ma ġewx indikati, jew li setgħu ikunu magħrufa" u bil-preċiżazzjoni wkoll, ġià magħmula mill-ewwel qorti, li ma hija qiegħda tingħata ebda deċiżjoni dwar jekk l-attur jintlaqatx jew le bir-Regolamenti.*

84. Kif korrettement osservat il-Perit Tekniku fir-rapport dettaljat tagħha, tul ix-xhieda prodotta fil-każ odjern, ħareġ ċar illi l-bennejja li kien hemm, ossija Charles Tanti u John Hili, illum mejjet, kienu attwalment jaħdmu ma' Paul Demicoli, fejn il-ħlas tagħhom kien "*jsir bil-fattura u ċioe' skond il-kejl*" (fol 1525). L-istess bennejja kienu jimxu skond id-direzzjoni u struzzjoni illi kien jagħtihom Paul Demicoli, illi bħala xogħol huwa kuntrattur fil-qasam tal-bini u kostruzzjoni, u b'materjal u għodda illi kien jipprovdilhom l-istess Paul Demicoli. Jirriżulta wkoll illi x-xogħol ta' tqattiegħ u tħammil illi sar fuq il-post, sar minn Asfaltar Limited fuq struzzjonijiet ta' Paul Demicoli – il-bennejja fl-ebda stadju ma kienu nvoluti sija fil-kuntatti ma' Asfaltar kif ukoll max-xogħol illi kellu jsir – indikazzjoni ċara illi kien Demicoli li kien qiegħed jieħu d-deċiżjonijiet dwar ix-xogħol li kellu jsir.

85. Il-Qorti tifhem illi d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell, ikkwotata minn Paul Demicoli stess, riedet tagħmel distinzjoni bejn persuni illi huma sidien ta' fond u li jqabbdu terzi biex jagħmlu x-xogħolijiet mingħajr ma huma jinvolvu ruħhom f'xejn aktar u persuni illi huma sidien tal-fond u li jagħmlu xogħolijiet huma stess permezz ta' nies minnhom inkarigati u b'materjal u għodda li jipprovdi l-istess sid. Huwa ċar illi, fil-każ odjern, Paul Demicoli jaqa' taħt it-tieni kategoriji ta' persuna, u għalhekk għandu jitqies soġġett għar-responsabbiltajiet kif esposti fir-regolamenti fuq imsemmija, kif ukoll għandu jinżamm responsabbli għal kwalsiasi akkadut fuq il-lant tax-xogħol illi fih huwa kien involut.

86. Apparti minn hekk, ma għandu jkun hemm ebda dubju illi kien Paul Demicoli il-persuna li ta' struzzjonijiet lil Kevin Bonnici sabiex jaqta' s-suletta ta' taħt il-ħajt tal-appoġġ kif

ukoll jqatta' l-blat li kien hemm taħt tali suletta, minkejja illi kemm il-Perit Joseph Falzon kif ukoll Paul Magro, tas-soċjeta' Asfaltar Limited, kienu għarrfuh illi dana ma kellux isir.

87. Il-Qorti tirrileva illi, għalkemm uħud mill-intimati jikkontendu illi l-ħajt tal-blokk St Francis Flats kien mibni mhux skond is-sengħa u l-arti, il-Qorti ma tistax ma tosservax illi l-ħajt li huma jikkontendu li kien mibni mhux skond is-sengħa u l-arti, kien tħalla mikxuf minn Demicoli stess, għal snin sħaħ, meta huwa ħammel il-plot tiegħu u ħalla l-ħajt bil-blat tafli ta' taħtu, magħruf ukoll bħala turbazz, mikxuf għall-elementi għal snin sħaħ.

88. Paul Demicoli kien ben a korrent ta' tali perikolu u kien għalhekk ben konxju tar-riskji kbar illi kien qiegħed jieħu meta, l-ewwel u qabel kollox, ordna lill Keith Bonnici sabiex jħaffer aktar il-ġewwa miż-żewġ piedi u nofs permessibbli mil-Liġi kif ukoll, aktar minn hekk, meta qallu sabiex iqatta' s-suletta li fuqha kienet qed tistrieħ il-ħajt tal-appoġġ ta' St Francis Flats u, finalment, meta qallu wkoll sabiex iqatta' wkoll il-blat ta' taħt is-suletta – dana kollu biex jiggwadanja pied jew tnejn spazju għall-binja tiegħu! Tali aġir spreġudikat u rresponsabbli wassal għall-mewt ta' żewġ persuni, li ma hijiex il-meritu tal-kawża odjerna, kif ukoll għall-danni inġenti lis-sidien ta' propjeta fil-blokk St. Francis Flats, fosthom ir-rikorrenti, li huwa l-meritu tal-kawża odjerna.

89. Dwar Kevin Bonnici, l-abbli difensur tiegħu saħaq illi, fil-kapaċita' tiegħu ta' *machine operator,* huwa ma setax jinstab responsabbli, peress illi la huwa f'posizzjoni li jikkalkola l-effett ta' xogħolu kif ukoll huwa kien qiegħed jopera taħt id-direzzjoni ta' min jimpjegah, u għalhekk ma stetax ikun responsabbli hu.

90. Il-Qorti, madanakollu, tosserva illi, l-ewwel u qabel kollox, min impjegah, ossija Asfaltar Limited u, aktar preċiżament, Paul Magro bħala persuna responsabbli għall-istess Asfaltar Limited, kienu għamluha ċara ma' Kevin Bonnici, kemm meta mar fuq il-plot l-ewwel darba biex iħammel il-post, kif ukoll meta mar it-tieni darba, ossija dakinhar tal-akkadut, li huwa ma kellux imiss il-ħajt ta' St. Francis Flats. Għalhekk, a differenza tat-teżi espressa mill-abbli difensur ta' Bonnici, f'dan il-każ, id-deċiżjoni ta' Bonnici biex iqatta' s-suletta w il-blat ta' taħtha, ma kinetx riżultat ta' direzzjoni mogħtija lilu mis-superjuri tiegħu, iżda kienet deċiżjoni li kienet ġiet lilu mogħtija minn Paul Demicoli, li ma kienx superjur ta' Bonnici, u kienet azzjoni illi huwa xjentement għażel illi jagħmel mingħajr ma jikkonsulta mas-superjur tiegħu Paul Magro.

91. Il-Qorti tosserva wkoll illi, kwalsiasi persuna illi jħaddem apparat bħal dak illi kellu Bonnici, ossija *escavator* u *hammer*, fil-każ odjern, tad-ditta JCB, filwaqt illi ċertament għandu s-sens komun suffiċjenti illi jopera tali inġenji b'mod illi ma jipperikolax lilu nnifsu, għandu jassikura wkoll illi jopera tali sens komun ukoll sabiex ma jipperikolax il-ħajja ta' terzi persuni. Filwaqt illi il-Qorti tifhem illi is-sens komun mhux neċessarjament "*komun*" daqs kemm wieħed jixtieq, in-nuqqas ta' Bonnici milli jħares lejn id-distanzi u jħaffer bil-galbu u skond is-sengħa u l-arti ma jista' qatt jiskolpa lill-istess Bonnici minn parti tar-resposabbilta' għall-akkadut. Huwa messu aġġxxa b'aktar prudenza f'xogħolu, liema nuqqas wassal sabiex eventwalment jiġġarraf il-bini u jmutu n-nies.

92. Għalhekk, il-Qorti tqis illi, kif korrettement osservat il-Perit Tekniku, Kevin Bonnici għandu jerfa' wkoll parti mir-responsabbilta' tal-akkadut, għalkemm il-Qorti tqis illi dana għandu jkun fi grad ferm anqas minn dak ta' Paul Demicoli, illi, da parte tiegħu,

kien il-persuna li, unilateralment, ddeċieda kif kellu jsir ix-xogħol mal-ħajt diviżorju, liema xogħol eventwalment wassal għall-kollass tal-binja kollha, b' konsegwenzi traġiċi.

93. Dwar il-Perit Joseph Falzon, kif ukoll is-soċjeta' Asfaltar Limited, il-Qorti taqbel mal-konklużjonijiet tal-Perit Tekniku li dawna ma humiex responsabbli għall-inċident, u dana peress illi ħareġ ċar li, fil-każ tal-Perit Falzon, huwa ma kienx ikkonsultat bl-ebda mod dwar id-deċiżjoni tat-tqattiegħ tas-suletta w il-blat sottostanti, liema xogħolijiet, anzi, huwa kien għarraf li ma kellhomx isiru bil-JCB, filwaqt illi fil-każ ta' Asfaltar, ħareġ ċar li Paul Magro kien kontra li jsiru kwalsiasi xogħolijiet fuq il-ħajt diviżorju ta' St. Francis Flats u, meta bagħat lill-Kevin Bonnici t-tieni darba, l-istruzzjonijet li tah kienu biss sabiex inaddaf ulterjorment il-plot, u mhux li jqatta' l-blat u s-suletta, kif eventwalment għażel illi jagħmel Bonnici fuq direzzjoni ta' Demicoli.

94. Għalhekk, bħala responsabbilta, il-Qorti taqbel illi, filwaqt li il-Perit Joseph Falzon u Asfaltar Limited ma għandhomx responsabbilta' għall-akkadut, Paul Demicoli u Kevin Bonnici, dan ta' l-aħħar fi grad ferm anqas, huma responsabbli għall-akkadut u għalhekk għandhom jagħmlu tajjeb għad-danni sofferti mir-rikorrenti.

Danni

95. La darba ġiet stabbilita r-responsabblita' tal-akkadut li seħħ fit-3 ta' Ġunju 2004 li wassall għall-kollass tal-korp ta' bini magħruf Saint Francis Flats li taħtu r-rikorrenti konjuġi Spagnol kellhom garage, jmiss issa li l-Qorti tikkunsidra t-talbiet għad-danni kif redatti mir-rikorrenti.

96. Jirriżulta illi, fil-ġbir tal-provi prodotti ir-rikorrenti, ġie indikat li hemm tlett tipi ta' danni illi qed jippretendu r-rikorrenti:

   a. Danni in konnessjoni mal-bini mill-ġdid tal-garage.

   b. Danni in konnessjoni mal-telf ta' beni, għodda, karozzi u affarijiet oħra li kienu fil-garage fil-mument tal-kollass.

   c. Danni in konnessjoni ma' telf ta' qliegħ tan-negozju tar-rikorrenti.

97. Il-Qorti ser tgħaddi biex tikkunsidra tali danni separatament.

Danni in konnessjoni mal-bini mill-gdid tal-garage.

98. Jirriżulta illi, tul il-proċess odjern, ir-rikorrenti, apparti provi dokumentarji in konnessjoni mal-kawża odjerna, ippreżentaw wkoll bħala provi, dokumentazzjoni u xhieda prodotta kemm fil-kawża '***Mule Stagno vs Demicoli***', illi qatt ma ġiet deċiża finalment peress illi kienet tranżatta bejn il-partijiet, kif ukoll provi dokumentarji ppreżentati fl-Inkjesta Maġisterjali li saret wara l-akkadut u l-kawża quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, sija fi stadju ta' Kumpilazzjoni kif ukoll fi stadju ta' Ġudikatura Kriminali, fejn eventwalment il-Qorti sabet lil Paul Demicoli u Kevin Bonnici responsabbli u kkundannathom piena ta' ħabs ta' tlett snin u tmintax-il xahar rispettivament.

99. Jirriżulta illi l-Perit Tekniku Marie Louise Caruana Galea, fl-inkariku tagħha, kif anke ċċarat mill-partijiet u minn dina l-Qorti, kellha tillimita l-konstatazzjoni ta' danni sofferti mir-rikorrenti unikament għall-kostruzzjoni tal-garage, u għalhekk hija għamlet is-segwenti konklużjonijiet:

10.18 Illi d-danni kkawżati lill-attriċi qed jiġu likwidati bit-tali mod:

10.18.1 Rigward il-kostruzzjoni tal-pedamenti, l-esponenti rreferit għal dokument imħejji mill-Perit Paul Camilleri eżebit fl-atti, u taqbel mad-deċiżjoni li għandhom isiru 'piles' u 'ground beams' u għaldaqstant l-istima hija bbażata fuq dan it-tip ta' pedament, liema valur qed jiġi diviż b'terz bħala danni. Għaldaqstant is-somma likwidata dovuta lill-attriċi bħala spejjeż għal-kostruzzjoni tal-pedamenti hija tal-ammont ta' € 24,890 (Erbgħa u għoxrin elf, tmien mija u disgħin ewro).

10.18.2 Rigward ix-xogħol ta' kostruzzjoni tal-garaxx qed jiġi likwidat bis-somma ta' € 40,993 (Erbgħin elf, disa'mija u tlieta u disgħin ewro).

10.18.3 Rigward ix-xogħol tal-finishes tal-garaxx, din is-somma likwidata hija tal-ammont ta' €11,995 (Ħdax-il elf disa'mija u ħamsa u disgħin ewro).

10.18.4 Rigward spejjeż professjonali, rapporti meħtieġa bil-liġi LN 136/19 u applikazzjoni mal-Awtorita tal-Ippjanar, is-somma likwidata hija tal-ammont ta' €12,909 (Tnax il-elf, disa' mija u disgħa ewro).

10.19 Illi d-danni sofferti mill-attriċi huma likwidati għal valur totali ta' €99,867 (Disgħa u disgħin elf, tmien mija u sebgħa u sittin ewro).

100. Il-Qorti tosserva illi tali valutazzjoni tiżboq konsiderevolment mill-istima illi kien oriġinalment irrediġa l-Perit Mario Cassar għar-rikorrenti u li ġiet ppreżentata mir-rikorrenti flimkien mar-rikors promotur, fejn ikkonstata li l-ispejjeż ta' rikostruzzjoni kellhom ikunu ta' Lm 25,452.99, ossija € 59,305. (fol 8)

101. Il-Qorti, madanakollu, tirrileva illi l-istima fuq imsemmija saret fis-sena 2008 filwaqt illi l-istima tal-Perit Tekniku ta' dina l-Qorti, l-Perit Marie Louise Caruana Galea, illi b'kollox tammonta għal €99,867, tirrispekkja ir-realta' ta' llum u l-stimi ta' l-ispejjeż li għandhom jiġu nkorsi llum.

102. Jirriżulta ukoll illi, fost tali dokumentazzjonijiet u provi fil-proċeduri oħra, kien hemm ukoll varji rapporti ta' Esperti Tekniċi mqabbda, sija mill-partijiet kif ukoll mill-Qorti, fosthom il-Perit Arkitett ben rispettat u ta' esperjenza vasta, ossija l-Perit Paul Camilleri, liema Perit, kien ippreżenta rapport lill-Maġistrat Inkwirenti ta' dak iż-żmien, il-mibki Maġistrat Joseph Cassar, fejn għarrfu, fost affarjiet oħra, illi sabiex isir ix-xogħol ta' rikostruzzjoni tal-garage, jeħtieġ illi isiru "*piles*" u "*ground beams*" fil-fond (vide fol 1420 – 1440).

103. Il-Qorti tosserva illi, a differenza ta' l-istima tal-Perit Mario Cassar, l-istima illi saret mill-Perit tal-Qorti tinkludi wkoll spejjeż addizzjonali meħtieġa sabiex il-pedament tal-bini jissaħħaħ bil-bini ta' '*piles*' u '*ground beams*', fatt illi ġiet ikkonstatata kemm mill-Perit tal-Qorti stess, kif ukoll minn periti oħra, li r-rapporti tagħhom spiċċaw parti mill-varji proċeduri fil-Qrati in konnessjoni mal-akkadut odjern u li ġew ippreżentati quddiem dina il-Qorti.

104. Il-Qorti tirrileva, madanakollu, illi l-Perit Tekniku, fl-istima tagħha, kkonstatat illi r-rikorrenti kellhom jiġu riżarċiti terz tal-prezz tat-tqegħid ta' tali struttura, w ikkonkludiet li tali spiża kienet tammonta għal €21,094 li, flimkien mal-VAT fl-ammont ta' €3,796, jagħmlu total ta' €24,890. Il-Perit Tekniku saħqet illi, la darba fuq il-garage kien hemm żewġ flats oħra, għaldaqstant r-rikorrenti kellhom jiġu biss rifużi terz tal-ispiża w jirkupraw il-kumplament mingħand is-sidien tal-flats ta' fuqu. L-intimati kienu wkoll ta' dana l-ħsieb filwaqt illi għarrfu illi ġia kienu waslu fi ftehim mas-sidien tal-flats, Mule Stagno, waqt il-mori ta' kawża li l-istess Mule Stagno kienu qed jagħmlu kontra l-istess intimati, tant illi l-proċeduri mibdija minn Mule Stagno twaqqfu.

105. Il-Qorti, hawnhekk, tibda billi tirrileva illi ħadd mill-intimati ma qatt għarraf lill-Qorti bil-kontenut tal-ftehim illi huma wasslu mal-familja Mule' Stagno u għalhekk il-Qorti ma għandha ebda indikazzjoni dwar jekk attwalment ftehmu ma' l-istess sidien tal-flats biex jagħmlu tajjeb għall-ispejjeż ta' tisħiħ tal-pedamenti jew le.

106. Il-Qorti tosserva wkoll illi, la darba issa ġie stabbilit li jeħtieġ li r-rikorrenti, sabiex jibnu mill-ġdid il-garage li tfarrak riżultat tal-aġir ta' Demicoli u Bonnici, jagħmlu t-tisħiħ meħtieġ fil-pedamenti li jinkludu tqiegħid ta' '*piles*' u '*ground beams*', dana jfisser illi r-rikorrenti, la darba jagħżlu illi jerġgħu jibnu l-garage, huma obbligati li jassikuraw li tali xogħolijiet ta' tisħiħ isiru kif indikat, għax fin-nuqqas jkun jista' jiġi lilhom attribwit li ma bnewx tali garage skond is-sengħa u l-arti.

107. Tenut kont ta' tali fatt, il-Qorti tosserva wkoll illi, la darba din il-Qorti ma għandha ebda indikazzjoni tal-kontenut tal-ftehim illi seta' wasal għalih Demicoli u l-intimati l-oħra mal-familja Mule Stagno, u tenut kont tal-fatt illi xogħolijet ta' tisħiħ huma issa meħtieġa, tirrileva li r-rikorrenti issa jinsabu fis-sitwazzjoni li jkollhom jagħmlu tali xogħolijiet ta' bilfors, liema xogħolijiet qatt ma kienu jkunu meħtieġa jekk mhux minħabba l-azzjoni u aġir xellerat ta' Demicoli u Bonnici, fejn dawn għażlu illi jagħmlu xogħolijiet li wasslu sabiex iddgħajjfu l-pedamenti u li wasslu għat-tiġrif tal-binja kollha. Għalhekk, jidher ċar li, Demicoli u Bonnici għandhom jagħmlu tajjeb għall-ispejjeż **<u>kollha</u>** illi r-rikorrenti ser jinkorru fit-tisħiħ tal-binja sħiħa, u mhux biss terz, kif propost mill-Perit Tekniku, semmai bid-dritt ta' rivalza li huma jistgħu jkollhom fil-konfront tas-sidien tal-flats sovrastanti – ma huwiex ġust u ekwu li r-rikorrenti jiġu mġiegħla jħallsu ferm oltre dak li qed jiġi suġġerit bħala kumpens sabiex jibnu binja soda li ġġarrfet unikament riżultat tal-aġir illegali u traskurat ta' Demicoli u Bonnici.

108. Għalhekk, il-Qorti tqis illi, fil-kwantifikar tad-danni in konnessjoni mal-bini mill-ġdid tal-Perit, il-konteġġi tal-Perit Tekniku tal-Qorti, għandhom jiġu riveduti minn dina l-Qorti, sabiex jiġi assikurat li r-rikorrenti jiġu kkumpensati għall-ispiża **<u>kollha</u>** tal-kostruzzjoni tal-pedamenti, u mhux ta' terz biss.

109. Ikkunsidrat illi terz tal-ispiża, inkluż l-element tal-VAT, kien jammonta għal €24,890, il-Qorti tqis illi l-ispiża totali għall-kostruzzjoni tal-pedamenti, inkluż l-element tal-VAT, għandu jkun ta' €74,670, u dana għandu jiġi rifless fit-total ta' danni kkwantifikati mill-Perit tal-Qorti.

110. Għaldaqstant, għal dak illi jirrigwarda danni konnessi mal-kostruzzjoni mill-ġdid tal-garage, id-danni hekk likwidati minn dina l-Qorti għandhom ikunu ta' **mija u erbgħin elf, ħames mija u sebgħa u sittin Euro (€140,567)**.[1]

Danni in konnessjoni mal-telf ta' beni, għodda, karozzi u affarijiet oħra li kienu fil-garage fil-mument tal-kollass.

111. Jirriżulta illi, flimkien mar-rikors promotur, ir-rikorrenti eżebew elenku ta' beni meqruda riżultat tat-tiġrif tal-binja, b'valutazzjonijiet minnhom magħmula, liema elenku kienu jinkludi s-segwenti:

Transit Minibus reg. HAS 265	€16,305.61
Peugeot 405 reg. IAO 464	€6,988.12
Trailer għal dinghy ta' 7 metri	€2,329.37
Trailer għal kumpressur	€931.75
Dgħajsa	€314.47
Kumpressuri ta' l-arja	€27,952.48
Kaxxa spareparts għall-kumpressuri	€1,863.50
Diving tanks	€3,028.19
Underwater communication box	€815.28
20 ltr drums ta' 2-stroke oil	€232.94
45 gallon drum ta' żejt	€232.94
Wood machine	€465.87
Transit engine żmontata	€698.81
Hydraulic jacks	€46.59
250 Kilo ta' ċomb	€582.34
Kaxex ta' għodod	€349.41
Windscreen	€419.29

112. Jirriżulta illi r-rikorrenti ppreżentaw varji dokumentazzjoni in sostenn tat-talbiet u l-istimi minnhom redatti. Din il-Qorti, madanakollu, ma tistax ma tagħmilx is-segwenti osservazzjonijiet:

a. Il-Peugeot 405, li r-rikorrenti indikaw li tiswa €6,988.12 (Lm3,000), attwalment ġiet stmata mill-espert tar-rikorrenti stess, Philip Zammit, li tiswa €4,309.34 (Lm1,850).

b. It-Transit Mini Van, li r-rikorrenti indikaw li tiswa €16,305.61 (Lm7,000), attwalment ġiet stmata mill-espert tar-rikorrenti stess, Philip Zammit, li tiswa €3.959.93 (Lm1,700).

c. Il-magna Diesel, li r-rikorrenti indikaw li tiswa €698.81 (Lm300), attwalment ġiet stmata mill-espert tar-rikorrenti stess, Philip Zammit, li tiswa €652.22 (Lm280).

[1] €74,670 + €40,933 + €11,995 + €12,909 (vide fol 2108-2109)

d. Il-Windscreen li r-rikorrenti indikaw li tiswa €412.29 (Lm180), attwalment ġiet stmata mill-espert tar-rikorrenti stess, Philip Zammit, li tiswa €139.76 (Lm60).

113. Jirriżulta, għalhekk, illi filwaqt li t-total ta' l-valur ta' l-oġġetti li kienu jinsabu fil-garage u li ġew meqruda ġew stmati mir-rikorrenti li jammontaw għal €63,556.96, attwalment, mid-dokumentazzjoni u stimi prodotti mir-rikorrenti stess, jidher illi l-valur għandu jitqies li huwa ta' **tmienja u erbgħin elf, mitejn u ħames Euro u sitta u għoxrin ċenteżmu (€48,205.26)**, kif ben osservat mill-konsulent legali ta' l-intimat Demicoli.

114. Jirriżulta wkoll illi, fil-garage ir-rikorrenti kellhom wkoll żewġ *Remote Controlled Vehicles*, magħrufa wkoll bħala ROV, li ġġarrfu mal-inċident. Jirriżulta illi, f'dan il-każ, ma hemm ebda kontestazzjoni illi dawna, li kienu '*second hand*', swew b'kollox, is-somma ta' **ħdax-il elf, sebgħa mija u ħamsin Euro (€11,750)**, liema somma hija aċċettata mill-intimati lkoll li għandha tiġi rifuża lir-rikorrenti.

115. Għalhekk, il-Qorti tqis illi bħala oġġetti illi ġew meqruda u li r-rikorrenti għandhom jiġu riżarċiti għalihom, t-total ta' dawna l-oġġetti għandu jkun ta' **disgħa u ħamsin elf, disgħa mija u ħamsa u ħamsin Euro (€59,955)**.

Danni in konnessjoni ma' telf ta' qliegħ tan-negozju tar-rikorrenti – *Lucrum Cessans*

116. Jirriżulta mhux ikkontestat illi r-rikorrenti, fil-mument li seħħ l-akkadut, kienu bdew operazzjoni kummerċjali bejniethom, li eventwalment wasslet għall-kreazzjoni tas-soċjeta' Commercial Diving and Marine Services Limited (CDMS Ltd) fl-1 ta' Lulju 2004, ossija ftit xhur wara l-akkadut, li, fi kliem ir-rapport tad-Diretturi a fol 1693, kellha bħala attivita prinċipali:

> *"to provide in a general manner all kinds of professional services in any kind of field and under any aspect be it commercial, technical, mechanical, engineering, industrial or otherwise"*

117. Jirriżulta wkoll illi, bħala parti mis-servizzi li kienu ser jipprovdu, kien hemm dak ta' spezzjoniijet marittimi permezz ta' ROV li l-istess rikorrenti kienu akkwistaw fl-aħħar tas-sena 2003.

118. Jirriżulta illi, sa dakinhar illi seħħ l-akkadut, ossija t-3 ta' Ġunju 2004, ir-rikorrenti kienu għadhom, la ffurmaw il-kumpannija CDMS Ltd, kif ġia fuq indikat, u wisq anqas bdew jipprovdu servizz kummerċjali, iżda kienu għadhom fi stadju illi jipprovaw l-apparat illi huma kienu akkwistaw '*second hand*'.

119. Jirriżulta illi wara l-akkadut, f'Diċembru tas-sena 2004, ir-rikorrenti kienu reġgħu akkwistaw żewġ ROV's identiċi għal dawk illi kienu ġġarfu riżultat tal-akkadut, bl-istess prezz ta' dawk ta' qabel, liema ROV's wasslu fi Frar 2005, iżda kellhom problemi bihom, u għalhekk spiċċaw ma setgħux jipprovdu s-servizz mixtieq bihom. Eventwalment, fis-sena 2009, jiġifieri ħames snin wara l-akkadut, is-soċjeta' CDMS Limited, allura ffurmata, akkwistat ROV's differenti, li din id-darba swew €82,000.

120. Jirriżulta, għalhekk, illi bejn l-akkadut, u x-xirja eventwali tat-tieni sett ta' ROV's, ossija bejn Ġunju 2004 u Frar 2005, ir-rikorrenti kienu fl-impossibilta' illi joperaw servizz permezz ta' ROV's.

121. Jirriżulta illi, għalhekk, il-Qorti għandha tqis illi kwalsiasi qliegħ illi setgħu jagħmlu r-rikorrenti, f'tali perjodu, għandu jitqies bħala telf ta' qliegħ, illi għalih iridu jagħmlu tajjeb il-persuni responsabbli għall-akkadut – Paul Demicoli u Kevin Bonnici.

122. Hawnhekk, il-Qorti tagħmel referenza għal dak mitlub mir-rikorrenti, fejn estendew il-perjodu ta' *lucrum cessans* għal sentejn wara li akkwistaw il-ROV's biex jirrimpjazzaw dak li ġġarfu, jiġifieri sas-sena 2007. Din il-Qorti ma taqbilx ma' tali rikjesta, u tirrileva li, fi Frar 2005, ir-rikorrent akkwistaw żewġ ROV's oħra sabiex jirrimpjazzaw dak li kienu ġarrfu, u għalhekk kienu f'posizzjoni illi joperaw mill-ġdid. Għalhekk, ir-rikorrenti ma jistgħux jikkontendu li kellhom telf ta' qliegħ sas-sena 2007. Apparti minn hekk, għalkemm ir-rikorrenti jikkontendu illi r-ROV's li kienu ġġarfu kienu jaħdmu tajjeb filwaqt illi dawk li ġabu biex jirrimpjazzaw, ma ħadmux tajjeb, il-Qorti ma tistax ma tosservax illi r-rikorrenti ma jistgħux b'ċertezza jikkonfermaw illi r-ROV's li kellhom qabel, li kienu <u>identiċi</u> għal dawk li sussegwentement ġabu, ma kinux ser jsofru mill-istess problemi li kellhom it-tieni sett ta' ROV's. Għalhekk, il-fatt li t-tieni sett ta' ROV's ma ħadmux u, għalhekk, ma ġġenerawx il-qliegħ mixtieq, ċertament ma jistax jiġi attribwit għal fatt li ġġarfu l-ewwel sett ta' ROV's, stante illi l-ewwel sett ta' ROV's qatt ma jidher li ġew użati fix-xogħol, u għalhekk qatt ma ġew sottoposti għall-kundizzjonijiet li wasslu għat-tieni sett ta' ROV's biex ifallu.

123. Di fatti, mid-dokumentazzjoni voluminuża ppreżentata mir-rikorrenti fil-mori tal-proċess odjern, jidher ċar illi, sa dakinhar tal-akkadut, ir-rikorrenti, personalment, kienu għadhom ma kellhom ebda ingaġġ uffiċjali għall-servizzi li eventwalment ma setgħux jagħmlu riżultat tat-telfien tal-apparat ROV.

124. Jirriżulta, iżda, illi r-rikorrenti kellhom varji rikjesti għal quotations għas-servizz tagħhom, fosthom, darba minnhom, għal *dive survey support* ġewwa l-Libya, kif jidher f'email li tinstab a fol 1576 – madanakollu, jidher illi r-rikorrenti ma ppreżentaw ebda '*quotation'* li kienet tissemma' f'tali korrispondenza sabiex il-Qorti tingħata stampa ċara dwar ir-rata minnhom adoperati dak iż-żmien.

125. Jirriżulta illi, fil-komputazzjoni tal-*lucrum cessans* kif redatta mill-abbli difensur tar-rikorrent, ġie indikat illi r-rikorrenti tilfu madwar (55) ħamsa u ħamsin ġurnata xogħol fis-sena 2004 u kull jum, ir-rata media konservattiva u raġjonevoli kienet ta' €1,500 kull jum, bir-riżultat li, skond ir-rikorrenti, fis-sena 2004, huma tilfu qligħ ta' madwar €82,500.

126. Jirriżulta wkoll, kif ġia fuq osservat, illi, b'żieda ma' dan, ir-rikorrenti jikkontendu wkoll illi għas-sentejn ta' wara, huma baqgħu jitilfu xogħol peress illi l-ROV's li kienu ġabu ma kinux qed jaħdmu kif mixtieq. Għalhekk, huma kkwantifikaw id-danni minnhom sofferti fis-sentejn ta' wara l-ammont ta' €360,000, jiġifieri €1,500 kull jum, għal madwar 120 ġurnata fis-sena, u dana għal sentejn.

127. Jirriżulta, għalhekk, illi l-ammont totali mitlub bħala '*lucrum cessans*' huwa ta' €442,500.

128. Mill-banda l-oħra, l-intimati jikkontendu illi tali kalkoli huma biss spekulattivi u mhux ibbażati fuq fatti, u illi ma jirrispekkjawx il-qliegħ dikjarat mir-rikorrenti stess mal-Awtoritajiet uffiċjali tat-taxxa għas-snin minn 2002 sa 2007.

129. Dwar ġranet ta' xogħol mitlufin, l-abbli difensur ta' Paul Demicoli jagħmel referenza għax-xhieda tar-rikorrent Pierre Bellizzi, li jidher li huwa l-persuna responsabbli mill-konteġġi kollha tal-attivita' kummerċjali tar-rikorrenti, fejn l-istess Bellizzi stqarr li f'sena, dak 'l hekk imsejjaħ "*actual weather window operational days*" ma kinux aktar minn 90 ġurnata – tali dikjarazzjoni, il-Qorti tirrileva, ma tikkombaċċjax mal-asserzjoni tal-abbli difensur tar-rikorrenti, li f'sena jkun hemm 120 ġurnata xogħol.

130. Il-Qorti tosserva wkoll illi, meta seħħ l-akkadut, nofs is-sena kienet ġia għaddiet, u għalhekk, tenut kont tal-assersjoni magħmula minn Bellizzi, fl-aħjar ipoteżi, għas-sena 2004, kien għad fadallhom 45 ġranet ta' xogħol prospettiv. Il-Qorti hawnhekk tirrileva li filwaqt li d-difensur ta' Paul Demicoli jindika li fil-perjodu meta r-rikorrenti ma kellhomx ROV's, kellu jiġi ikkunsidrat li tilfu 30 ġurnata xogħol, il-Qorti tqis illi jkun aktar raġjonevoli illi dawna jitqiesu komplessivament bħala 45 ġurnata xogħol għas-sena 2004 u 15-il ġurnata għax-xahrejn sa Frar 2005, li jagħmlu total ta' **60 ġurnata**.

131. Il-Qorti tosserva wkoll illi, kif osservat korrettement il-konsulent legali tal-Perit Joseph Falzon, jirriżulta mid-dokumentazzjoni eżebita minn Pierre Bellizzi, illi fis-snin 2015 sa 2018, ossija għaxar snin wara l-akkadut, ROV's aktar avvanzati minn dawk fil-pussess tar-rikorrenti meta seħħ l-akkadut, kienu jinkrew għal bejn 200 Stg sa 250 Stg kull jum, ossija madwar €250 sa €300 kull jum.

132. Ikkunsidrat illi l-kirijiet fuq imsemmija huma lkoll suġġetti għal skont ta' 30%, kif jidher fl-invoices ppreżentati, kif ukoll illi huma maħruġa fis-snin 2016/2017 u b'apparat aktar modern minn dak li ġġarraf, il-Qorti tqis illi s-somma ta' €150 kull jum għal kiri ta' kull ROV li ġġarraf, fis-sena 2004/2005, hija waħda ġusta u meritevoli, meta tqis illi dawna l-valur għandhom jirrispekkjaw dak kkontemplat fis-sena 2004, jiġifieri tnax-il sena qabel.

133. Għaldaqstant, tenut kont ta' dana l-osservazzjonjiet kollha, il-Qorti tqis illi, bħala *lucrum cessans*, ir-rikorrenti għandhom jigu kkumpensati għal 60 ġurnata xogħol għal kull wieħed mill-ROV, jiġifieri 120 gurnata b'kollox, bir-rata ta' €150 kull jum, li f'total jagħmlu telf ta' qliegħ fl-import ta' **tmintax-il elf Euro (€18,000)**.

Danni dovuti

134. Abbażi tal-konsiderazzjonjiet fuq magħmula, d-danni li għandhom jiġu likwidati a favur tar-rikorrenti għandhom ikunu s-segwenti:

   a. **mija u erbgħin elf, ħames mija u sebgħa u sittin Euro (€140,567)**, bħala spejjeż għar-rikostruzzjoni tal-garage tar-rikorrenti konjuġi Spagnol.
   b. **disgħa u ħamsin elf, disgħa mija u ħamsa u ħamsin Euro (€59,955)** bħala kumpens għall-oġġetti kollha mġarrfa ġewwa il-garage tar-rikorrenti.
   c. **Tmintax-il elf Euro (€18,000)** bħala telf ta' qliegħ sa Frar 2005, ossija *lucrum cessans*.

135. Jirriżulta illi, għalhekk, it-total tad-danni għandu jammonta għall-ammont ta' **mitejn u tmintax-il elf, ħames mija u tnejn u għoxrin Euro (€218,522)**.

136. Jirriżulta wkoll illi, kif ġia osservat, filwaqt illi kemm Paul Demicoli u Kevin Bonnici huma responsabbli għall-akkadut, il-Qorti tqis illi r-responsabbilta' ta' Kevin Bonnici hija ferm anqas minn dik ta' Paul Demicoli, illi kien attwalment il-persuna illi unilateralment ddeċieda illi jmur kontra l-pariri ta' kulħadd u jagħti struzzjonijiet lil Bonnici sabiex iqatta' s-suletta tal-konkos u l-blat ta' taħtu.

137. Għaldaqstant, il-Qorti tqis illi Kevin Bonnici għandu jerfa' sehem ta' wieħed minn sitta (1/6th) tar-responsabbilta', kemm bħala danni pagabbli lir-rikorrenti kif ukoll bħala spejjeż, filwaqt illi Paul Demicoli għandu jerfa' sehem ta' ħamsa minn sitta (5/6th) tar-responsabbilta', danni u spejjeż.

Konklużjoni

Il-Qorti,

Wara illi rat l-atti u semgħet x-xhieda;

Wara illi rat ir-rapport tal-abbli Perit Arkitett Marie Louise Caruana Galea imqabbda sabiex tirrelata dwar responsabbilta' u danni;

Wara illi rat is-sottomissjonijiet ta' l-abbli difensuri tal-partijiet kollha;

Tgħaddi biex taqta' u tiddeċiedi l-vertenza billi:

Tiċħad l-eċċezzjonijiet kollha ta' Paul Demicoli u Kevin Bonnici.

Tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-Perit Joseph Falzon u Asfaltar Limited u tiddikjarahom mhux responsabbli għad-danni, u għalhekk;

Tilqa' t-talba rikorrenti kif dedotta billi:

Tiddikjara lil **Paul Demicoli**, s-soċjeta **Nick Demicoli Construction Limited** u **Kevin Bonnici** unikament responsabbli għad-danni kkawżati lir-rikorrenti wara li, fit-3 ta' Ġunju 2004, iġġarraf il-block ta' appartamenti St. Francis Flats li fil-livell terran tiegħu r-rikorrenti konjuġi Spagnol kellhom garage, liema responsabbilta' għandha tinġarr kwantu għal sehem ta' wieħed minn sitta (1/6) minn Kevin Bonnici w il-kumplament, ossija sehem ta' ħamsa minn sitta (5/6) minn Paul Demicoli u Nick Demicoli Construction Limited.

Tillikkwida d-danni sofferti mill-konjuġi Lawrence u Rita Spagnol konsistenti fl-ispejjeż relatati mar-rikostruzzjoni tal-garage, fl-ammont ta' **mija u erbgħin elf, hames mija u sebgħa u sittin Euro (€140,567)**.

Tillikwida d-danni sofferti mill-konjuġi Lawrence u Rita Spagnol u r-rikorrent Pierre Bellizzi flimkien, konsistenti f'għodda u materjal mitlufa kif ukoll telf ta' qliegħ, fl-ammont ta' **disgħa u ħamsin elf, disgħa mija u ħamsa u ħamsin Euro (€59,955)** bħala kumpens għall-oġġetti kollha mġarrfa u **tmintax-il elf Euro (€18,000)** bħala telf ta' qliegħ sa Frar 2005, li flimkien jagħmlu total ta' **sebgħa u sebgħin elf, disgħa mija u ħamsa u ħamsin Euro (€77,955).**

Tikkundanna lill-intimat **Kevin Bonnici** iħallas, esklussivament lill-konjuġi Lawrence u Rita Spagnol, is-somma ta' ***tlieta u għoxrin elf, erbgħa mija u sebgħa u għoxrin Euro (€23,427)*** għar-rikostruzzjoni tal-garage u lil Lawrence u Rita Spagnol u Pierre Bellizzi solidament flimkien, is-somma ta' ***tnax-il elf, disgħa mija u tnejn u disgħin Euro (€12,992)*** għall-beni fil-garage meqruda u telf ta' qliegħ, u dan bħala s-sehem ta' wieħed minn sitta (1/6) kif fuq deskritt.

Tikkundanna lil **Paul Demicoli** u s-soċjeta kontumaċi **Nick Demicoli Construction Company Limited**, iħallsu esklussivament lill-konjuġi Lawrence u Rita Spagnol, is-somma ta' ***mija u sbatax-il elf, u mija u erbgħin Euro (€117,140)*** għar-rikostruzzjoni tal-garage u lil Lawrence u Rita Spagnol u Pierre Bellizzi solidament flimkien, is-somma ta' ***erbgħa u sittin elf, disgħa mija u tlieta u sittin Euro (€64,963)*** għall-beni fil-garage meqruda u telf ta' qliegħ, u dan bħala s-sehem ta' ħamsa minn sitta (5/6) kif fuq deskritt.

Spejjeż tal-proċeduri odjerni kollha ikunu, kwantu għal sehem ta' wieħed minn sitta (1/6) a kariku ta' Kevin Bonnici u għar-rimanenti sehem ta' ħamsa minn sitta (5/6) a kariku ta' Paul Demicoli.

Imgħax fuq l-ammont hekk likwidat huwa dovut mid-data tas-sentenza sad-data tal-pagament effettiv.

Francesco Depasquale LL.D. LL.M. (IMLI)
Imħallef

Rita Sciberras
Deputat Reġistratur